

Unirea Basarabiei cu România văzută peste 89 de ani

MARIANA DRON

„Trăiască Unirea Basarabiei cu România de-a pururi și totdeauna!”, au exclamat la 27 martie 1918 deputații moldoveni. Astăzi însă nu toți elevii cunosc ce a avut loc în această zi.

Pentru a afla ce știu tinerii despre acest eveniment și ce semnificație are pentru ei am discutat cu elevii mai multor licee din sectorul Botanica al capitalei.

„Despre 27 martie nu se vorbește nicăieri. Cunoaștem mai mult despre data de 1 decembrie, ziua Marii Uniri, pentru că la televizor auzim mai des vorbindu-se despre aceasta”, explică Olga și Ruxanda, eleve în clasa a XII-a, la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”.

Un alt coleg de-al lor, Sergiu, crede că evenimentul din 27 martie are o valoare majoră, deoarece Basarabia este prima care s-a unit cu România și nu se știe dacă fără aceasta s-ar fi realizat Marea Unire care, de fapt, s-a încheiat la 1 decembrie 1918 prin unirea ultimelor provincii românești, a Transilvaniei și Banatului.

Majoritatea elevilor din licee în care limba de instruire este română, „Mihai Eminescu” și „Vasile Alecsandri”, au interpretat actul de la 27 martie 1918 ca pe o „dorință a tuturor românilor”, o expresie a conștiinței naționale:

„Marea Unire e o dovadă că există o relație strânsă între Republica Moldova și România, e o dovadă că nu există nici o diferență între partea dreaptă și partea

stângă a Prutului”, afirmă Vitalie, elev la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”.

Ba mai mult, unii tineri consideră că ar fi bine să fie sărbătorită ziua unirii Basarabiei cu România: „Părinții își știu sărbătorile lor, sovietice, cum ar fi 1 mai, de exemplu, de ce să nu le avem și noi pe ale noastre. De 27 martie, în semn de solidaritate, am putea purta la mână tricolorul”, dă o sugestie Olga.

Curios, dar elevii de la liceele cu predare în limba rusă, „Petru Movilă” și „Dimitrie Cantemir”, interpretează altfel importanța Unirii. Foarte mulți pun accentul, în primul rând, pe avantajul economic:

„Cred că e important când se unesc două țări, devin mai puternice, au mai multe posibilități de dezvoltare. Oamenii cu rădăcini comune, cu aceeași limbă trebuie să se unească. Nu am nimic împotriva unirii Republicii Moldova cu România, pentru mine ca persoană de etnie rusă, contează doar să nu mi se limiteze drepturile de cetățean”, spune Tiana, elevă în clasa a XI, la Liceul Teoretic „Petru Movilă”;

„Nu cred că principiul etnic a stat la baza unirii, pur și simplu unindu-se ar fi trăit mai bine. Noul stat creat era ca o ață împletită în două, adică mai puternic. Un alt avantaj e că nu luptau între ele, nu au problema limbii”, opinează Olesia, elevă în clasa a IX-a la Liceul „Petru Movilă”.

Totodată, elevii înțeleg diferit aspectul cultural al Unirii Basarabiei cu România: „Cred că prin actul unirii, populația din

Basarabia a avut de câștigat mai mult ca națiune. Unirea era necesară pentru a-și păstra limba, pentru că până la 1918 Basarabia era supusă politicii de rusificare din partea Imperiului Țarist din care făcuse parte peste o sută de ani”, își dă cu părerea Olga, elevă în clasa a XI-a, la Liceul „Petru Movilă”.

Victoria, elevă în clasa a XII-a la Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir”, consideră că tocmai diferența de cultură dintre locuitorii din Basarabia și cei din România este avantajul Unirii. „Nu știu care sunt rădăcinile acestor limbi, cea vorbită la noi și cea din România, dar nu cred că e aceeași limbă. Cei din România vorbesc altfel, limba lor e literară și mai melodioasă”.

Dacă la liceele „Petru Movilă” și „Dimitrie Cantemir” Unirea Basarabiei cu România rămâne a fi o oră ordinară de istorie inclusă în curriculum școlar, atunci la „Mihai Eminescu” și „Vasile Alecsandri” evenimentul este marcat prin diverse activități. La Liceul „Vasile Alecsandri”, de exemplu, în anii precedenți, de 27 martie elevii își prindeau în piept tricolorul, înscenau în aula festivă ședința Sfatului Țării care a votat Unirea din 1918, iar pe holuri răsuna muzică patriotică: „Bat clopotele reîntregirii”, „Pe câmpia libertății”, „Doamne, ocrotește-i pe români”... Manifestări similare aveau loc acum doi ani și la Liceul „Mihai Eminescu”, în acest an evenimentului de la 27 martie îi vor fi dedicate primele 15 minute din fiecare oră.

În cabinetul de istorie din Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” sunt adunate diverse documente despre Unirea de la 27 martie 1918. Mapa din imagine conține articole selectate de elevi din mai multe publicații: „Basarabia”, „Literatura și Arta”, „Făclia”, „Moldova Suverană” etc.

Foto: Doina Munteanu

Casa din imagine a fost cândva conacul în care a stat Ion Antonescu. Vila este înconjurată de pădure

La Chișinău se redeschide vila lui Antonescu

DOINA MUNTEANU

Moldovenii se vor putea odihni chiar în vila mareșalului Ion Antonescu, fără să se deplaseze în România. Ei vor avea ocazia să ia masa, să se relaxeze și să se plimbe în locurile unde cândva a fost însuși generalul român. Asta deoarece cu 65 de ani în urmă mareșalul a fost proprietarul unei vile care, în prezent, este situată în orașelul Codru, lângă sectorul Botanica.

Oamenii care locuiesc în vecinătate spun că au aflat de la bătrâni că mareșalul ar fi cumpărat vila de la un boier evreu pe nume Cogan. Maria Negrescu a auzit de la bunica sa că Antonescu ar fi venit de câteva ori la vilă. „De fiecare dată când venea în vizită la Chișinău, generalul se oprea la conacul său. Aici mai era o casă pentru slujitori, un grajd și o fierărie.” Femeia își mai amintește că „în apropiere erau două lacuri populat de păsări decorative, precum fazani și alte specii. Vila era înconjurată de copaci sădiți de însuși mareșalul Antonescu.”

Istoricul Iurie Colesnic a confirmat că edificiul de pe strada Grenoble nr. 136 a aparținut lui Ion Antonescu. El ne-a mai comunicat că în anii 1941 și 1942 generalul a venit la Chișinău și s-a oprit la vila sa. Totodată vila lui Antonescu de la Chișinău nu este recunoscută de autorități ca obiect de importanță istorică.

Ion Antonescu (1882-1946), militar și om politic român, a fost prim-ministrul României în perioada 4 septembrie 1940 - 23 august 1944 este, după care se auto-proclamă șeful statului. El s-a clasat pe locul șase în campania „Mari Români, alături de Ștefan cel Mare și Mihai Eminescu.”

Acesta nu este inclusă în registrul de stat al monumentelor.

Maria Rudoi, o vecină în vârstă de 63 de ani, spune că în 1972 imobilul a trecut în proprietatea societății științifice de producere „Vierul”, actualul Institut al Viei și Vinului. „Veneau tineri la lucru din toată țara și erau cazați la vilă. Mai târziu, conacul a fost transformat în cămin pentru tineret, ca mai apoi să servească drept locuințe pentru familiile tinere”, își amintește femeia. „După cutremurul din '77 am fost alungați din cămin și am fost nevoiți să ne mutăm, în niște barăci din vecinătate”, a mai adăugat Maria Rudoi.

Ion Găltan locuiește în apropiere și spune că vila a fost serios avariată după cutremur, iar societatea „Vierul” a renovat clădirea și a deschis aici un sanatoriu

unde veneau să se trateze atât angajații organizației, cât și oameni din toată republica. „După „perestroikă” clădirea a fost lăsată să se ruineze. Au fost furate materialele pentru construcții, mobilierul... și vila a ajuns într-o stare jalnică”, povestește Ion Găltan.

Potrivit Mariei Negrescu din cauza datorilor acumulate, societatea „Vierul” a fost vândută la o licitație de stat. Actualul proprietar al impozantei vile este omul de afaceri Anatol Grosu. Acesta a procurat vila acum 18 ani. El ne-a relatat că edificiul a fost reconstruit în totalitate, pereții au fost fortificați cu armătură solidă, iar constructorii nu s-au abătut prea mult de la proiectul inițial al clădirii. Ei au făcut schimbări neesențiale în interiorul vilei. Acum pe teritoriul

acesteia se află două case, ambele cu două etaje, una mare, iar alta mai mică în care se presupune că ar fi locuit slujitorii lui Antonescu. Conacul propriu-zis cuprinde circa 20 de odăi cu dimensiuni diferite, are două intrări și un beci mare la parter. Anterior, casa a fost dotată cu un ascensor care se utiliza pentru transportarea bucatelor de la etaj la altul.

L-am întrebat pe Anatol Grosu de ce timp de nouă ani nu au fost finalizate lucrările de reconstrucție. Businessmanul a răspuns că la început avea alte planuri și că vila a fost o investiție pe termen lung, reconstrucția căreia necesită foarte mulți bani. „Din start intenționam să transform vila în reședința firmei pe care o conduc. Aici urma să avem birouri pentru angajații firmei, de asemenea să primim oaspeți din străinătate”, ne-a comunicat Anatol Grosu.

În opinia lui Ion Antonescu a fost o personalitate politică controversată, totuși are o poziție neutră față de mareșal.

De aceea ideea de a deschide un muzeu a lui Ion Antonescu i se pare atractivă. „Ar fi interesant, numai nu știu de unde aş putea face rost de lucrurile personale ale mareșalului. Aș atrage mai mulți turiști în felul acesta”, a opinat proprietarul.

Anatol Grosu intenționează să inaugureze un hotel și un restaurant pe teritoriul fostei vile, iar lucrările vor începe imediat după sărbătorile de Paște.

Monumentul nimănui

DOINA MUNTEANU

Statuia ostașului sovietic Serghei Lazo, situată pe bulevardul Decebal din sectorul Botanica, pune în pericol viețile trecătorilor. Asta pentru că plăcile de granit pot să cadă în orice moment. În primăvara anului trecut două plăci de 30 kg au căzut de la o înălțime de patru metri și erau cât pe ce să traumatizeze doi copii care se jucau în preajmă. Familia Golban s-a ales doar cu o sperietură, dar de atunci evită acest loc.

Între timp, lucrurile nu s-au schimbat, monumentul nu a fost reparat. Oamenii sunt îngrijorați de pericolul la care se expun în timpul plimbărilor. „Groaznic, spune Elena Litvinova, care-și plimbă zilnic nepoțelul prin parc, nici nu vreau să-mi imaginez că s-ar putea întâmpla o tragedie. Cred că primăria este responsabilă de renovarea monumentului.”

„Bine că au avut bani pentru reconstrucția Memorialului, dar să pună două plăci la monument nu le ajung finanțe”, spune la rândul său Eudochia Vasile. Totodată, Ibrahim Bakhet, un locuitor din preajmă, consideră că primăria ar trebui cel puțin „să instaleze un gard de fier pentru a proteja trecătorii”.

Funcționarii publici pasează prerogativele de la o direcție la alta. L-am contactat la telefon pe Alexandru Caftanat, șeful adjunct al Direcției Reparații Capitale, la evidența căreia se află monumentele municipale și cele ale comunei. Acesta ne-a comunicat că lucrările de reconstrucție a monumentului vor începe în acest an. L-am contactat la telefon pe Nicon Zaporozjan, șeful direcției arhitectură și urbanistică, pentru a confirma afirmațiile lui Valdimir Coteț, însă acesta nu a fost de găsit la birou.

În municipiul Chisinau exista peste 1000 de monumente. Potrivit experților mai mult de jumătate dintre ele necesită reparații.

Foto: Doina Munteanu

Atenție monument deteriorat! Autoritățile locale nu știu, deocamdată, când va fi restaurat monumentul